

Szegény emberek tüzelője

Maximálják a rözse árát

(A Délmagyarország munkatársától) A közelmúltban tartották meg a városi faárverését. A városi erdők és füzések kitermelésének maradványa az árverés anyaga; rendszerint a szerény perifériai és tanyai lakosság veszi meg az árverésen eladásra kerülő faanyagot, kisebb hasábkot és a nagymennyiségű rözset. Egyik közgyűlésen elhangzott egy olyan felszólalás, amely intézkedést kért tekintetben, hogy az árverésre kerülő fát ne árverési kereskedők, vagy olyan magánosok vegyék meg, akik azután jó áron tudnák rajta a városi piacokon, hanem a tüzelő valóban a szegényemberek tulajdonába kerüljön. A város vezetősége annakidején meg is tette a lépéseket ebben a tekintetben és sikerült is azt biztosítani, hogy a fát a legszegényebb lakosság kis háztartásaiba juttassák. Felmerült azonban egy másik probléma.

Az árverésre került fa ára ugyanis igen magas volt. A panaszok szerint a kikiáltási ár olyan mértékű volt, amely csaknem ugyanolyan magas, mint a fa ára a városi kereskedésekben. Ha ehhez hozzászámítjuk a harminc százalékos licitá-

lást, akkor olyan árat kapunk, amely meghaladja a tüzelőfa maximált árát. Kétségtelen, hogy a városra súlyos terhek hárulnak és igen nagy összegekre kell fedezetet találni, kétségtelen azonban az is, hogy ezt a fedezetet nem ilyen árverésen kell bizonyos mértékig előteremteni.

A másik probléma, amely ezzel szorosan összefügg, a rözse árának problémája. Egy „kazal” rözseért 70–80, legjobb esetben 50–60 pengőt fizettek ki a vevők. Ez a rözsemennyiség elég ér fel 6–8 mázsa hasábfával. Ezen a téren tehát meg kell tenni a szükséges lépéseket az irányban, hogy a rözse árát is maximálják. Ezzel az intézkedéssel nem veszt jelentékeny összeget a város, viszont igen jelentékeny segítséget nyújt a város a tanyai és a városkörnyéki szegénysorsú lakosoknak. Ebben az ügyben már jelentést tettek a városháza, úgy, hogy rövid időn belül várható a rözse árának maximálása. Nyenképpen a jövő városi árverésen már maximált árral kapják majd a rözset a tanyaiak.

Mi a szegedi színházi dekonjunktúra oka

Néhány megjegyzés a színház műsoráról

(A Délmagyarország munkatársától) Az ismert jegymegvonási-afférrel kapcsolatban az egyik budapesti színházi lap nagyteknélyű szerkesztője cikkében megállapítja, hogy a Délmagyarországnak a szegedi színházzal szemben alkalmazott bírálata nem megy túl a jogos kritika határán. Jóleső elégtétellel olvassuk ezt akkor, amikor felelős városi tényezők ténykedését tekintve már-már kezdtünk belenyugodni Kárpáti Aurélnak a Délmagyarország karácsonyi számában írott színházi cikke keserű ki-csengésű zárómondatába: „Mond meg az igazat és egyedül maradsz.”

Ugyáltszik tehát — s ez a budapesti színházi lap cikkének többi részéből is kitetszik — a szegedi színházról alkotott véleményünkkel nem vagyunk egyedül. De még ha egyedül lennénk is, véleményünk hangoztatását — úgy érezzük — nem szabadna elnyomnunk s a vitát, amely ebben a kérdésben kialakult, csak akkor szabad lezárnunk, ha a szegedi színház vezetőségében azt a tudatos tervszerűséget látjuk a magasabb színvonal irányában, ami kívánatos lenne. A baj ugyanis ott kezdődik, amint már többször hangoztattuk, hogy Szegeden nincs tervszerű vezetés, a színházi vállalkozó öltözetesen összeállított műsorral dolgozik. Ha az ember az ország legkisebb városában megnézi az előzetes színházi jelentést, ezen felsorolva láthatja, hogy a színház vezetői milyen darabokat óhajtatnak a közönség épülésére és szórakoztatására. Szegeden ezt nem láthattuk. Természetesen ez csak formáság, de sajnos mögötte az a mély igazság húzódik, hogy az igazgató az előadandó darabokat azért nem közölte, mert a szezon indulásakor valószínűleg maga sem volt tisztában vele, miket fog játszani. Ez kitűnt ebből a nyilatkozatból is, amit a színházi vállalkozó annakidején az egyik helybeli lapban adott. Programjára vonatkozóan egyetlen pozitívum az volt, hogy Ibsen Nóráját is elő akarja adni. Ez önmagában véve dicséretes törekvés, de ilyen formában még nem program. Nem tudjuk azt sem, hogy miért éppen a Nórát nevezte meg, talán ez az, amit az igazgató a színház iránt legtehetősebb tart s úgy gondolta, hogy program hiányában e darab megneve-

zése minden kritikát el fog némitani? Bárhogyan is gondolta, mindenesetre a Nórához mindazidáig még nem volt szerencsénk, holott Ibsennek ezt a remekművét Nagyváradon, Miskolcon, Pécsen és Debrecenben már felújították az idei szezonban, még hozzá Bajor Gizivel a címszerepben.

A szegedi színházi dekonjunktúra oka

Nyomban ezután meg kell látnunk a színház vezetői műsorpolitikájának másik hibáját, hogy tudniillik egyáltalán nem, vagy csak elvétve játsza az újdonságokat fővárosi bemutatójuk évében. A szegedi közönség ebben az évadban még egyetlen újdonságot sem kapott, kivéve a Beeskereki menyecske című operettet, amelyet szigorú művészi mértékkel mérve elő sem kellett volna adni. Itt van aztán a szegedi színházi dekonjunktúrának egyik legfőbb oka. Egyetlen vidéki színházgató sem mondhat le arról a hatalmas erejű ingyen reklámról, amelyet az újdonságok pesti sikerének visszhangja kelt a vidéki közönségben. Már pedig, ha a vidéki színházgató nem adja elő idejében a darabot, amikor a pesti siker lelkesítő hatása még friss a közönség tudatában, a színház erkölcsi sikeréről, saját színházának pedig anyagi sikeréről mond le. Lehet, sőt bizonyos, hogy a szerzői jogdíj kevesebb, amikor a színház már nem újdonság, de a jogdíj csökke-

Fájdalommal megtört szívvel tudatjuk, hogy szeretett jó testvér, anya, nagyanya

ÖZV. Kiss Lászlóné

életének 71. évében 1942 január 2-án rövid szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 4-én délután fél 4 órakor a helyi városi temető ravatározóból a református temetőbe.

A GYÁSZOLÓ CSALAD

Minden este 10 órától

SANGHAY BAR

éjeli 2 óráig

A HÍRES BUDAPESTI SZÓRAKOZÓHELY SZENZACIÓS MŰSOR! TÁNC!

10 ragyogó Sanghay-Gril.

Director: La Bella Novottha

Budapest, Hortobágy Miklós utca 60.

nése nem hozza be azt a veszteséget, amelyet a késedelmes bemutatás miatt egy-egy szindarab bevételi lehetősége szenved.

Aztán meg arra is gondolni kell, hogy a vidéki színházgató közönség tehetősebb része Budapesten is megnézi egy-egy sikeresebb szindarab előadását. Ha a darab vidéki bemutatója sokáig késik, a tehetősebb színházgató, de a szerényebb anyagi tehetősegi is, Pesten jártában a darab fővárosi előadását nézi meg és nem kiváncsi már rá akkor, amikor saját városának színpadára kerül.

Színészek foglalkoztatása, darabok megválasztása

A jelenlegi színházi vállalkozó harmadik műsorpolitikai hibája, hogy jó színészeit, akiket a közönség értékeli, nem tudja, vagy elmulasztja a közönségnek tártalni. Többször rámutatunk már (leginkább csak a tavalyi szezonban, mert az idén erre nemigen volt alkalom), hogy van a szegedi színház tagjai között egy ritka tehetségű fiatal tragika: Sándor Iza. Ahol oly kevés a komoly, igazán tehetséges színész, mint jelenleg sajnos Szegeden, ott az ilyen tehetségeket, mint Sándor Iza nem szabad paragon kevertetni, hanem darabokat, szerepeket kell a számára keresni. Nem hisszük, hogy a színházi közvélemény megfelelő előkészítése és a közfigyelem reklám útján való felkeltése után ne jelentene eseményt Szegeden Sándor Iza mint lady Macbeth, vagy Nóra, vagy Phédra, esetleg Johanna.

Itt van a társulat férfi tagjai között Somogyvári Rudolf, ez az igen tehetséges fiatal művész, akinek már számos pesti siker és félig-meddig megalapozott fővárosi hírneve van a háta mögött, mégis színpadon nem látjuk, számottevő szerepet alig játszik. Pedig, ha másért nem, már csak azért is játszani kellene, mert jócsinán neve a kassza szempontjából is kamatoztatható lenne. Tehetsége pedig valószínűleg bő kamatokat hozna, ha az igazgató tervszerűen foglalkoztatná. Már csak kísérletnek is megérné, kipróbálni milyen lenne mint Romeo, vagy mondjuk: Ellák, Harsányi Kálmán hun tragédiájában. Hogy nem vallana szégyent, szinte bizonyosnak tartjuk, emlékezve tavalyelőtti bemutatkozására a Pünköszt Andor rendezte Makrancos hölgyben és ideai Cifra nyomoruság-beli kitűnő alakítására.

Hogy a jelenlegi kicsi társulat is mennyire nincs megfelelően foglalkoztatva, arra példának had említsük meg Homm Pált. Ez a színész Kolozsvárott a román megszállás éve alatt a magyar színház első operett-honviványa volt. Valószínűleg a szegedi közönséget is érdekelné, hogy mit tud.

Egyszóval: nem szabad elhanyagolni azt a kevés színészt, akit foglalkoztatni érdemes lehet, nemcsak a színház érdekében, de már csak azért sem, mert az ilyesmi könnyen a színészi lélek destrúálásához vezet.

A műsor összeállítása

Ezt eredményezheti az is, hogy a tervszerűen műsorösszeállítás következtében a színészek nem tudnak elmélyedni feladatukban. Nem lehet komoly művészi munkát, tehetségek kibontakozását, jól összetanult előadásokat, összeszokott együttest várni ott, ahol öltözetesen szerkesztik a műsort, szeszélyesen elvetnek hirtelen felbukkanó tervek és újabb tervek követsznek össze még hirtelenebbül. Nem lehet stílus, pontos értelmezést, hibátlan alakítást várni ott, ahol a színészek csak egy héttel előre tudják a műsort és fogalmuk sincs, hogy a következő héten mit játszanak.

Talán rákerül még a sor, hogy megírjuk, hogyan képzeljük el a hely-

lyes műsorösszeállítást és akkor csak ötletekkel, de teljes, részletes, hónapos színsezonra szóló műsorral, darabcímek felsorolásával is szolgálhatunk. Addig is had ajánljuk az igazgató figyelmébe a ciklusrendszert, mint amely alkalmas arra, hogy a darab-szegény világban gazdaggá, változatosá, érdekessé tegye a műsort. Elég ha egy szezonban három-nyolc ilyen ciklust rendez a színház, mondjuk öt-öt darabban mindegyiket, máris megvan a műsor gerince, amely fővárosi újdonságokkal közbe-közbe megtűzdelve egész szezonra való teljes műsort ad. A négy ciklus közül kettő lehet esetleg zenés, mondjuk az egyik bécsi operett, a másik jazz-operett-ciklus, kettő pedig próza-ciklus. Itt az egyik a modern színműirodalmat reprezentálna, a másik a klasszikus drámairodalmat. De még ezenkívül rengeteg lehetőség van, így például lehetne rendezni magyar vigjáték-ciklust (Kisfaludytól Móricz Zsigmondig), vagy naturalista színmű-ciklust (Ibsentől—Herczeg Ferencig). Persze mindehhez az kellene, hogy jóval szezonkezdést előtt jóelőre kiterveljék az egyes ciklusokat, darabjait, kiválasszák és színháznyitás előtt mindegyik sorozat két kezdő darabját a színészek 10–12 lelkiismeretes próbával jól betanulják. Meggyőződésünk, hogy ilyen és így előkészített műsor esetén senki sem panaszkodna darabhiányra, ez a műsor nemcsak nevelőhatású, ismeret- és látókörbővítő színházi politika lenne, hanem a közönség érdeklődését is állandóan ébren tartaná és üzletnek sem lenne rossz akaratok az újságban az érdeklődő folytatásos regény.

Rendező és díszlet

Még valami, jobbanmondva valaki hiányzik a szegedi színházról, aki pedig valamirevaló színháznál nélkülözhetetlen: a tanult, szakavatott, intelligens, széles ismeretkörű rendező. Rendező, akinek ez a tanult mestersége nem csak úgy csöppent oda a rendezői asztal mellé, hogy valamivel tehetségesebb, vagy nagyobb tudása, esetleg jobb torok színész a többinél. Rendező, akinek szempontjai vannak, aki stílusban lát és stílusba állít be mindent, aki eleméz, aki magyaráz, aki fegyver, aki egyszóval: színházi rendező.

Hátra volna még egyik sokat vitatott, rajó kérdés: a díszlet kérdés. A színházi vállalkozó egy nyilatkozatában elpanaszolta, hogy hiába könyörög Pestnek egyetlen méter díszletvásontról, nem kap. Hát nem kell könyörögni. Van a szegedi Városi Színház díszletraktárában annyi régi díszlet, hogy ha tíz évig tart az anyaghiány, se fognak ki belőle. Csak egy kis fáradság, meg szakértelem kell hozzá, ezeket az átfestésre, megújításra alkalmas díszleteket kiválogatni, aztán meg kevés festék, firnisz az átfestéshez, áttisztításhoz. Hogy mást ne említsünk a Mersz-e Mary? 12.000 pengős díszletei még most is ott hevernek valahol a díszletraktárban, úgy, ahogy 12–13 évvel ezelőtt oda elhelyezték. Kinek jutott eszébe, hogy ezekről a színpadi költségekről lefújja egyszer a port és beállítsa egy modern operett színpadára a megunt lila, meg zöld urisalonok könyhamintás falai helyett?

Ezeket kívántuk elmondani most, hogy az idei színsezon első harmada körülbelül lezajlott, áttekinthető az eddigi teljesítmény s belőle sejtethető ami utána következik. Szeretnénk, ha az, akit illet, nem venné az itt elmondott néhány vázlatos megjegyzésünket gáncsoskodásnak, hanem a színház szeretetéből fakadó szerény jótanácsnak, amit lehet megfogadni is.